UCRAÏNA, QUÈ ESTÀ PASSANT?

VERSIÓ REVISADA

Gener 2023

CEDRE
CENTRE DE RECURSOS PER LA PAU I LA SOLIDARITAT

Informació actualitzada:	**11/01/2023**

ÍNDEX:

0. Presentació de la guia

1. Entendre el conflicte

- Propostes audiovisuals i xxss
- Articles d'opinió (lectures per a adults)

2. Entrar en acció, prendre partit

Preguntes freqüents:

- Volem ajudar a la població d'Ucraïna, com ho podem fer?
- Volem muntar una recollida de materials, és possible?
- Volem enviar medicaments a Ucraïna, és possible?
- Tenim ONG amb "segell de garantia"?
- Volem acollir, és possible?
- Volem marxar allà a fer voluntariat, és possible?
- Volem ser un centre pacifista i objector, és possible?

3. Materials per dur la temàtica a les aules:

- Exposicions
- Tallers i dinàmiques
- Bibliografia senzilla

4. Telèfons i adreces a Catalunya on trobar informació:

- Administracions
- Moviments socials i ONGD
- Universitats
- Entitats de Pau catalanes

Aquesta guia, pretén donar un xic de llum a les diverses preguntes i dubtes que centres educatius i escoles ens estan realitzant.

L'actualitat i el context estan en constant canvi, per tant, des del CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries, anirem actualitzant-la periòdicament. **És important, doncs que tingueu en compte les diferents actualitzacions que es publicaran en línia**. Els articles enllaçats en l'apartat "*Preguntes freqüents*", també s'actualitzen periòdicament.

Alhora, sabem que la societat civil té també els seus propis recursos, i que no tots estan recollits a la guia. **Us animem a ajudar-nos a completar-la, i per això ens podeu enviar la informació a: educacio@solidaries.org**

1. Entendre el conflicte amb audiovisuals i les xxss:

INFOK especial Ucraïna:

- Fem un xic d'història i anem fins a 2014: **INFOK especial Ucraïna** del 28/01/2014
- Arribem als darrers mesos del 2022: **Què passa entre Rússia i Ucraïna INFOK,** del 25/01/2022
- **INFOK especial guerra Ucraïna**, del 03/03/2022
- **Ucraïna dilemes i oportunitats:** experiències escolars publicades a El Diari de l'Educació, el 28/03/2022

ARTE TV (www.arte.tv)

- Arte TV permet veure reportatges en línia i gratuïtament. En català no publica materials, però sí en llengua castellana i en altres 5 idiomes. Hem fet una selecció de reportatges sobre Ucraïna que podeu veure **AQUÍ**

TWITTER:

- Fils de twitter de l'Escola de Cultura de Pau: **#controvèrsies**

NOTÍCIES I REPORTATGES :

Oberts a tots els públics:

- **Les crisis oblidades i Ucraïna** publicat a Planeta Futuro, el 22/12/2022
- **Ucraïna i a crisis alimentària i energètica,** publicat per ONU Mujeres 22/029/22
- Reportatge de TVC 30 Minuts **Entra la terra i el Cel: Guerra**, emès el 25/11/2022
- National Geographic: **reportatges fotogràfics sobre la guerra entre Rússia i Ucraïna** on es veu des de l'evacuació del Zoo fins a la vida de les refugiades a la frontera.
- **Solo conocen Putin,** documental obert de Deutsche Welle, emès 23/02/2020

Per subscripció o lloguer:

- Maidàn, de Sergei Loznitsa (2014) ficció-documental de lloguer a FILMIN (trailer)
- The Distant Barking of Dogs, de Simon Lereng Wilmont (2017) documental sobre la vida d'un nen 10 anys durant la invasió, de lloguer a FILMIN (trailer)
- Winter On Fire: Ukraine's Fight for Freedom, d'Evgeny Afineevsky, a Netflix. Per tenir un recorregut sobre el conflicte i la guerra entre els dos països. (trailer)

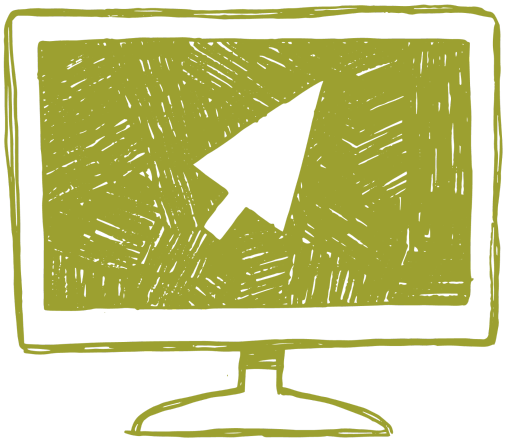
ARTICLES D'OPINIÓ:

Recollim aquí alguns articles d'opinió sobre el conflicte. Son articles dirigits a un públic adult, però creiem, que fàcils d'entendre, i que us poden ser d'utilitat per acompanyar el discurs i contextualitzar el treball a les aules.

- **Guerra a Ucraïna: Marcs i iniciatives de pau,** de Kristian Herbolzheimer, director de l'ICIP. Altres articles publicats per l'ICIP sobre la guerra a Ucraïna els trobeu **AQUÍ**
- **Entre Kissinger y Karaganov,** de Felipe Sahagún, periodista espanyol especialitzat en política internacional i professor de Relacions Internacionals a la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Complutense de Madrid. Article publicat a El Mundo el mes de març de 2014.
- **Lecciones de guerra en Ucraina,** de Ovidio Bustillo García, activista pacifista del col·lectiu de Yayoflautas Madrid i publicat a El Salto.
- **Ucraïna, reflexions d'una pacifista,** de Tica Font investigadora del Centre Delàs d'Estudis per la Pau

PODCAST:

- **No a la guerra: cómo se construye la paz,** amb els investigadors del Centre Delàs, Tica Font i Jordi Calvo, ho han analitzat amb altres persones expertes. Escolta-ho a **IVOOX** o a **Spotify**

2. Entrar en acció, prendre partit

Preguntes freqüents:

Volem ajudar a la població d'Ucraïna com ho podem fer?

1. Primer de tot, **informant-nos bé del conflicte** per intentar entendre què passa a través de documentals, testimonis que puguin venir al centre i professorat que tinguem a mà i que pugui ajudar-nos.

2. Seguidament, hi ha **l'alumnat i les famílies russes i ucraïneses** que tenen relació directa amb l'escola, ja sigui com a alumnes en algun dels cursos o com a plantilla laboral del centre educatiu, **que cal tenir en compte a l'hora d'iniciar qualsevol acció, activitat o campanya.**

3. En el moment de presentar el conflicte, cal tenir present que la població civil (sigui del bàndol que sigui) sempre és la més vulnerable i la més perjudicada. Per aquest motiu:
   Mai hem de posicionar-nos defensant o atacant un dels bàndols en conflicte. Sí que hem de prendre posició clara a favor de la pau, el diàleg i l'aturada immediata de la violència.

4. Hem de saber **detectar l'ús o mal ús del llenguatge tant als mitjans de comunicació, com en les activitats que organitzem,** recorrent a diccionaris i altres fonts que puguin ajudar-nos a utilitzar correctament certs tecnicismes, paraules o expressions que poden estar estereotipades, etc.
   Un dels diccionaris especialitzats més complerts el podeu trobar a **HEGOA.**

Volem muntar una recollida de materials, és possible?

Sí que és possible, però alhora també desaconsellat per les ONG, entitats i altres plataformes humanitàries. Les raons us les expliquem en aquest petit article dedicat -precisament- a la solidaritat amb Ucraïna:
Per què desaconsellem les recollides de materials solidàries?

Volem enviar medicaments a Ucraïna, és possible?

Sí que és possible, però calen permisos especials, una logística específica i molta expertesa que no tenim. Igual que aquí, els medicaments són un material delicat que està regulat per les autoritats sanitàries i del que no podem fer ús sense prescripció mèdica. Aquest tractament específic i la sensibilitat del material sanitari, fa que els

enviaments de medicaments els realitzin ONG especialitzades. A Catalunya, ho està gestionant **Farmamundi.**

Per conèixer més sobre l'enviament de medicaments, et deixem un article on s'explica de manera molt entenedora el que t'acabem de resumir: **Enviar medicaments.** a més, al mateix web on hi ha l'article hi trobareu guies i instruccions internacionals sobre aquest tipus de donació.

Tenim ONG amb "segell de garantia"?

Totes les ONG, al igual que qualsevol entitat que rep subvencions públiques o privades, passa auditories i avaluacions sobre les seves accions. Per tant, han de garantir-vos i informar-vos dels projectes i accions realitzats amb la donació que hi feu. Aquesta és ja, des de fa anys, una **pràctica habitual de transparència**.
Paral·lelament, la **Fundación Lealtad**, un avaluador independent d'ONG analitza la gestió, governança, ús dels fons, situació econòmica, voluntariat i transparència de les ONG perquè puguis col·laborar amb garanties i realitzar una donació eficaç. Arran del conflicte, ha obert una pàgina especial sobre les entitats, organitzacions i ONG espanyoles que estan actuant a Ucraïna i que s'han sotmés a l'auditoria. Això no obstant, no significa que d'altres que estiguin actuant actualment, no siguin transparents i eficaces. Però si el que necessiteu és un "segell que certifiqui" aquesta transparència si no teniu entitats properes a la vostra població. Pot ser una bona eina de retiment de comptes.

Volem acollir, és possible?

L'onada solidària amb les persones que fugen de la guerra a Ucraïna fa que molta gent es plantegi fer un acolliment familiar. També es dona el cas que els ucraïnesos residents a Catalunya, vulguin acollir familiars i amics. Però quins recursos d'acollida trobaran un cop siguin aquí? I les famílies catalanes que volen prestar acolliment, ho poden fer? quins son els requisits? Trobeu totes les respostes i adreces de contacte en aquest article: **Com podem ajudar les persones ucraïneses que fugen de la guerra?**

També us deixem la **guia de petició d'Asil per a persones víctimes de la guerra a Ucraïna**, editada per l'ONG CEAR, disponible en castellà i ucrainés: **AQUÍ.** Recordeu que pel que fa a les peticions d'informació relatives a asil i refugi, les centralitza el Departament d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya.

Volem marxar allà a fer voluntariat, és possible?

En aquests moments viatjar a Ucraïna o a països fronterers com a personal voluntari, no és recomanable. Allà ja hi ha voluntariat de la zona que s'hi ha desplegat des del primer moment i que està molt ben organitzat.

Son zones i contextos de molta complexitat, en què es requereix formació i experiència, per als quals les organitzacions especialitzades seleccionen personal preparat i amb les competències necessàries. Si es desitja col·laborar directament a terreny, és fonamental contactar primer amb les organitzacions que hi són per veure si necessiten suport i entrar a formar-ne part pels canals habituals i segurs de voluntariat i/o contractació de personal expatriat.

Relació de les ONG de l'estat que en aquest moment estan actuant sobre el terreny:

(actualització de les fonts al **web de l'ONG**)

Acción contra el Hambre,

Alianza por la Solidaridad

Ajuda en Acció

Cáritas

Coopera ONG

Creu Roja

Educo

Entreculturas i Alboan

Espanya amb ACNUR

Farmamundi

Fundació Juan Ciudad

Fundació PROCLADE

Metges del món

Oxfam Intermón

Plan Internacional

Save the Children

ONG Rescate

World Vision

UNICEF

Volem ser un centre pacifista i objector, és possible?

A Catalunya la plataforma "Desmilitaritzem l'educació", promou i facilita als centres educatius l'esdevenir centre pacifista i antimilitarista. Aquesta plataforma, formada per entitats de tot el territori organitza diferents campanyes de sensibilització i d'incidència política per tal d'aconseguir eliminar dels centres educatius qualsevol discurs, campanya o acció militaritzada i/o armada.

Podeu esdevenir un Centre Objector de consciència i pacifista fent adhesió a la seva crida **AQUÍ**

Individualment, podeu reclamar la **protecció i l'asil a tots els objectors de consciència i desertors de la guerra entre Rússia i Ucraïna** independentment de la seva nacionalitat a la Presidenta de de la Comissió Europea Ursula von der Leyen, el President del Consell Europeu, Charles Michel i a la Presidenta del Parlament Europeu, Roberta Metsola **AQUÍ**

3. Materials per dur la temàtica a les aules:

Exposicions:

1. **Refugiats, per què?** Exposició explicativa de les raons que s'amaguen darrera l'èxode de milions de persones al món a causa dels conflictes armats i les guerres. Editada per FundiPau. **Veure Info.**
2. **Camins migrants.** Exposició de dibuixos infantils recollint l'experiència viscuda durant la fugida de la guerra de Síria. Edita Creu Roja. **Veure Info.**
3. **Contra el vent i la marea**. Exposició fotogràfica de testimonis al voltant de la important crisi de refugiats que viu la societat mundial a l'actualitat i la ineficàcia de la gestió de la UE i la comunitat internacional. **Veure Info.**
4. **Dignitat i Guerra. Les víctimes en els conflictes armats.** Exposició fotogràfica sobre les víctimes de les guerres (civils i no civils). Estrena 30 de gener de 2023

Tallers, dinàmiques i trobades amb entitats:

Son moltes les entitats i ONG que ofereixen xerrades i formació. Per poder conèixer què hi ha a cada moment, us recomanem que us poseu directament en contacte amb les ONG del vostre territori i demaneu la informació i condicions (veure apartat "moviments socials i ONG" de la guia). Aquí us en deixem ja alguns que estan disponibles des de principi de curs a tot el territori:

Tallers autogestionables:

1. **Entreterres.** **https://entreterres.org/** Recull de tallers i informació sobre els processos migratoris actuals. L'objectiu d'aquest material és dotar d'eines les entitats educatives, les escoles i els instituts per tal d'abordar la temàtica de les persones refugiades amb les persones joves i infants, des d'una perspectiva de construcció de pau i de transformació social.
2. **Ser Refugiat.** Recull de materials audiovisuals i proposta de taller a l'aula per al públic infantil-adolescent.
3. **Persones refugiades.** Material de dinamització d'un taller per a primària sobre els nens i les nenes refugiades.
4. **Dret d'asil: maleta pedagògica**. Material de CEAR per a alumnat de primària, secundària, batxillerat i adults.
5. **Exsilium.** Material sobre exilis creat per Òmnium gironès i l'escola de teatre El Galliner.

Tallers de contractació externa:

1. **Atrapades entre dues realitats.** *Taller teatral participatiu sobre processos migratoris, refugi.* Promou la reflexió sobre les persones que es veuen obligades a abandonar el seu lloc d'origen, els drames de l'emigració, les persones refugiades i les fronteres. El taller presenta fragments de les vides de quatre personatges de diferents zones geogràfiques que per diferents raons es veuen obligades a abandonar el seu país d'origen. Les vides dels quatre es creuen a nivell emocional i passen per diferents fases del viatge: el comiat, l'esperança, la pèrdua, la immobilitat, atrapades entre dues realitats fins a arribar d'alguna manera a "l'acollida". Aquest taller està inspirat en el còmic "Asylum" de Javier de Isusi per al CEAR d'Euskadi. Per aquesta activitat es disposa d'un dossier per al professorat. Contacte: **info@lanaveva.org** Tel. 663 662 623.

2. **Identitats**. *Taller teatral participatiu sobre identitat, immigració i prejudicis*. Taller teatral i participatiu pensat per a treballar com gestionar l'acceptació de la diversitat en un grup. L'activitat s'inicia amb unes dinàmiques que plantegen el tema de les nostres característiques personals, que tenim en comú amb els altres i que ens fa diferents. Ens plantegem com el grup influència en la nostra forma de ser. Per a la realització d'aquesta activitat es disposa d'un dossier per al professorat. Contacte: **info@lanaveva.org** Tel. 663 662 623

3. **Dreamers**. *Testimoniatge cara a cara.* Per què decideix embarcar-se en una aventura de final incert? Quins somnis amaga una menor que abandona el seu país amb poca cosa més que la roba posada? Quins obstacles ha hagut de salvar abans de trepitjar terra europea? "The dreamers" és una instal·lació-recorregut vivencial que intenta donar resposta a aquests interrogants a través del testimoni de quatre joves migrants sols. Contacte: **raquelmoron75@gmail.com** Més informació **AQUÍ**

4. **Bombes sobre Girona**. *Passejada dinamitzada*. Recorregut pels antics espais de defensa passiva (barricades i trinxeres) de Girona fins a l'exterior de l'antiga presó provincial del Seminari, on entre 1939 i 1942 van estar recloses prop de 3.000 persones, patint malalties, pallisses en els interrogatoris i maltractaments diversos. L'itinerari acabarà al refugi antiaeri del jardí de la Infància, que donava protecció a més de 600 persones. Contacte: Museu d'Història de Girona. Tel. 972 222 229 correu-e: **cirla@ajgirona.cat** - **museuhistoria@ajgirona.cat**

Bibliografia senzilla:

Podeu demanar en préstec gratuït material de lectura sobre migració i refugi a les biblioteques municipals, i al CeDRe (centre de recursos per la Pau i la Solidaritat) entre altres.

- Us adjuntem aquí una petita selecció feta des del **CeDRe:**. Contes infantils, còmics, àlbum il·lustrat i narrativa. **Més info.**
- I una selecció més àmplia que les **Biblioteques gironines** han realitzat i que està a la vostra disposició: **Més info.**
- Dues maletes de còmic i llibre il·lustrat per parlar de la pau i la guerra. Més info, **aquí** i **aquí per còmic més senzill**
- L'associació Rosa Sensat té a disposició una maleta que parla sobre les guerres amb el títol "Guerres que no s'acaben"**. Més info**

Telèfons i adreces a Catalunya on trobar informació:

ADMINISTRACIONS:

El Consolat d'Ucraïna a Barcelona: Carrer de Numància, 185, Baixos 2, 08034 Barcelona. Tel. 934 02 89 56. Obre al públic de dilluns a dimecres de 9:30 a 13:30h

Un consolat és la representació de l'administració pública d'un país en un altre, que col·labora i dona suport als seus ciutadans en un altre país, per tal que puguin des de l'estranger:

- Establir i renovar documents oficials (per exemple, passaports)
- Emetre partides de naixement, de defunció, de matrimoni...
- Oferir atenció i cura als nacionals detinguts i controlar la legitimitat dels procediments judicials corresponents.
- Establir visats a estrangers i informar sobre els permisos de residència o de treball.
- Poder exercir el vot popular si hi ha eleccions al país d'origen.
- I **rebre/organitzar assistència en situacions de catàstrofe**

Generalitat de Catalunya - Departament d'Igualtat i Feminismes. Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania: Telèfon general de contacte: Tel. 012 des de Catalunya i 0034 93 214 21 24 des de l'exterior. **https://igualtat.gencat.cat/ca/inici**

Per tal de millorar la difusió d'aquests canals, el Govern ha posat en marxa un web que centralitza tota la informació sobre el conflicte a Ucraïna: **ucraina.gencat.cat** (també consultable en anglès i ucraïnès a **ukraine.gencat.cat**).

- **Comarques Gironines:** Pl Pompeu Fabra, 1. 17002 Girona Tel. 872 975 908 / 675 783 168
- **Barcelona:** Carrer de Calàbria, 147. 08015 Barcelona Tel. 932 701 230 immigracio.bsf@gencat.cat
- **Lleida:** Av. del Segre, 5. 25007 Lleida Tel.: 973 703 600 a/e: immigracio.bsf@gencat.cat
- **Tarragona:** Carrer de Sant Francesc, 3, entresòl 43003 Tarragona 977 23 65 59
- **Terres de l'Ebre:** Plaça de Gerard Vergés, 1 (c. de Montcada cantonada c. de Benasquer) 43500 Tortosa 977 44 12 34

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament. Rambla de Santa Mònica 10, 4a planta, 08002 Barcelona. Tel. 934 12 26 02 **fonscatala@fonscatala.org**

El Fons Català de Cooperació al Desenvolupament és una organització formada per ajuntaments catalans i altres organitzacions municipalistes (diputacions, consells comarcals i mancomunitats), que destinen una part del seu pressupost a finançar accions de Cooperació al Desenvolupament i de Solidaritat amb els pobles dels països més desfavorits

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD). Via Laietana, 14, 08003 Barcelona. Tel. 935 54 54 00 **cooperacio@gencat.cat**

L'ACCD és l'organisme de la Generalitat de Catalunya responsable de gestionar les polítiques de cooperació al desenvolupament i acció humanitària. Està adscrita a la Secretaria d'Afers Exteriors del Departament de la Presidència.

Campanya "Girona ciutat d'acollida":

- Teatres, museus, biblioteques, entitats de la ciutat s'han unit en una sola campanya per promocionar recursos i activitats al voltant de la migració, l'exili, el refugi, l'acollida i tot el que pot ajudar a entendre les guerres i els processos de pau. Tota .a informació de la campanya **AQUÍ**

MOVIMENTS SOCIALS i ONG:

- **Coordinadora d'ONG Solidàries de les comarques gironines i l'Alt Maresme.** Carrer del Mestre Francesc Civil, 3, baixos, 17005 Girona Tel. 972 21 99 16. **solidaries@solidaries.org**
- **Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris de Lleida.** Carrer Dr. Combelles, 11, 25003 Lleida. Tel.973 26 82 78. **coordinacio@coordinadora-ongd-lleida.cat**
- **Lafede.cat - Organitzacions per a la Justícia Global**. Carrer de les Tàpies, 1, 08001 Barcelona. Tel. 934 42 28 35. **informacio@lafede.cat**
- **Xarxa de Cooperació al Desenvolupament del Sud de Catalunya: www.xcd.cat**
- **Plataforma ciutadana contra la guerra: GIRONA ACULL:** tel. 623 478 731 c/e: **gironaacull@gmail.com** (Plataforma oberta a qualsevol persona o entitat que vulgui participar voluntàriament de l'acollida, acció i denúncia sobre la guerra)

UNIVERSITATS:

Les universitats tenen les seves pròpies fundacions, unitats i àrees dedicades a cooperació al desenvolupament, pau i drets humans. A part de cursos de formació i equips d'expertesa hi ha també, vinculades, entitats, associacions i campanyes:

- **Fundació Solidaritat UB:** Campus UB de Sants. Melcior de Palau, 140 08014 Barcelona. Tel.934 035 538 correu-e: solidaritatub@ub.edu **http://www.solidaritat.ub.edu/**
- **Cooperació i Voluntariat UdG:** Unitat de Compromís Social. Edifici: Mòduls centrals. Mòdul 23, 17003, Girona. Tel. 972 41 80 77 **compromis.social@udg.edu cooperacio@udg.edu**
- **Àrea de Cooperació i Educació per a la Justícia Global de la UAB:** L'Àgora (Edifici R) - Plaça Cívica. Campus de la UAB, 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), Tel. 93 581 40 41. Correu-e: **fas.cooperacio@uab.cat**
- **Desenvolupament i cooperació UdL:** Pl. de Víctor Siurana, 1.25003 Lleida Tel. 973 702 000
- **URV Solidària:** Av. Catalunya, 35, 43002 Tarragona. Tel 977 558 484 / 977 256 198 correu-e: **urvsol@urv.cat**

ENTITATS CATALANES DE PAU:

- **Institut Català Internacional per la Pau (ICIP).** Carrer de la Tapineria, 10, 1A Planta, 08002 Barcelona. Tel. 935 54 42 79

  És una entitat pública, i independent, creada pel Parlament de Catalunya, l'any 2007, amb la finalitat de promoure la cultura de la pau en la societat catalana i en l'àmbit internacional. S'adreça i presta serveis a les administracions públiques, al món acadèmic i a la societat civil, i ret comptes al Parlament, al Govern i al conjunt de la ciutadania.

- **Escola Cultura de Pau.** Plaça del Coneixement, 08193 Cerdanyola del Vallès, Barcelona. Tel. 935 86 88 42

  És un centre d'investigació per la Pau vinculat a la Universitat vinculada a la UAB. Des d'aquí es realitzen activitats de recerca, formació, sensibilització i intervenció, amb l'objectiu de promoure la cultura de la pau i la transformació no violenta dels conflictes.

- **Centre Delàs** Carrer Erasme de Janer, 8 (Entresol - despatx 9) 08001 Barcelona. Tel. 93 441 19 47 correu-e: info@centredelas.org

  És una entitat independent d'anàlisi de pau, seguretat, defensa i armamentisme dedicada a realitzar investigació i incidència política i social sota un prisma de cultura de pau, sobre els efectes negatius del militarisme i els conflictes armats. Les principals línies de treball són el comerç d'armes, el finançament de la indústria armamentística, la despesa militar, les forces armades, la indústria militar, la Investigació i el Desenvolupament (R + D) d'armes i les operacions militars a l'exterior.

- **Fundipau** Avinguda Meridiana, 30, 32, 08018 Barcelona. Tel. 933 02 51 29.

  És una entitat que promou la Cultura de Pau i la Noviolència. Treballa per la desaparició progressiva de la violència estructural i impulsa la creació i reforma d'estructures de prevenció, intervenció i transformació de conflictes, tan interiors com internacionals.

Enllaç amb actualització de la guia en línia: AQUÍ